

Άγιος Νικόλαος Καβάσιλας: Η λίαν καλή δημιουργία του Θεού αποτελεί εγκώμιο της Παρθένου!

/ Σοφίας Πατερικής Απαύγασμα

Η Κοίμηση της Θεοτόκου. Τοιχογραφία Καθολικού Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου (1312).

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

Αγίου Νικολάου Καβάσιλα: Λόγος Εις την Πάνδοξον Κοίμησιν της Υπεραγίας Δεσποίνης ημών και Παναχράντου Θεοτόκου

Κανείς νομίζω δεν αγνοεί ότι σπουδαιότερος αγώνας ρητορικής εγκωμιαστικού λόγου δεν μπορεί να υπάρξει από αυτόν εδώ, εάν βέβαια ήθελε προσπαθήσει κανείς να τηρήσει τα καθιερωμένα και πρόποντα.

Εγώ προσωπικά δυσκολεύομαι τόσο περισσότερο να επιδιώξω στην προκειμένη περίπτωση τον πρόποντα λόγο, όσο νομίζω ότι όλοι μεν οι άνθρωποι οφείλουν ασφαλώς αυτό τον άθλο των εγκωμίων προς την Παρθένο, πλην όμως ούτε είναι καν δυνατόν να ελπίζουν ότι θα ανταποκριθούν με τα εγκώμιά τους στο μεγαλείο της πραγματικότητας.

Γι' αυτό ακριβώς δεν είναι δυνατόν να μας κατηγορήσουν για τόλμη. Γιατί πού υπάρχει τόλμη;

Το να καταπιάνεται βέβαια κανείς με υψηλά θέματα και να εγκαταλείπει την προσπάθεια εμπρός στο ενδεχόμενο μιας ήττας δεν θα ήταν λογικό. Πράγματι κανείς απολύτως δεν θα μπορούσε να κατηγορήσει όσους υστέρησαν στον αγώνα

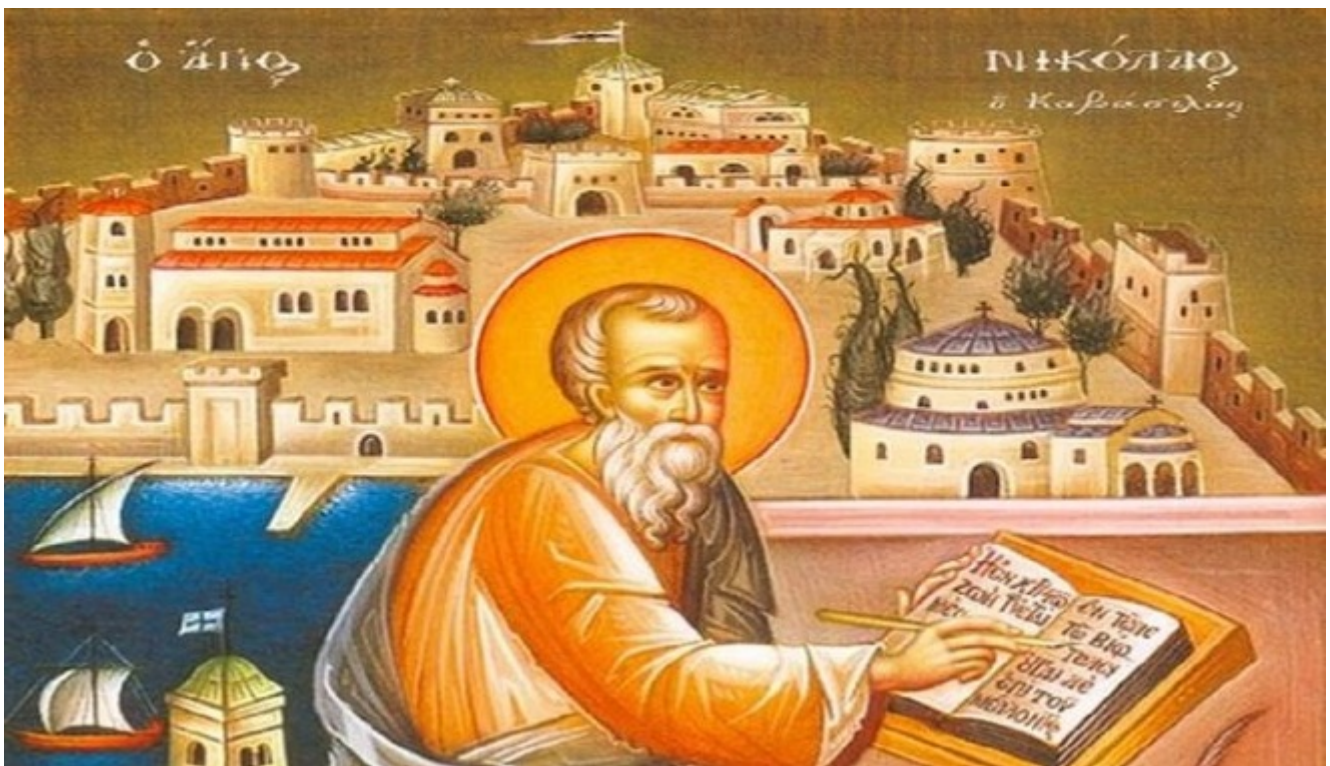
τον οποίο κανείς δεν είναι δυνατόν να κερδίση.

Πώς λοιπόν είναι δυνατόν να χαρακτηρισθή υποχώρηση ή ήττα ό,τι είναι έκτος ευθύνης και κατηγορίας;

Αφού λοιπόν προσήρμωσα το λόγο με τις δυνάμεις μου, θα πλέξω το εγκώμιο της Παρθένου, προσθέτοντας ότι δεν το επιχειρώ αυτό για να κάμω γνωστές στους ακροατές τις χάριτες της Παρθένου που τυχόν αγνοούν, γιατί δεν υπάρχει κανείς που θα μπορούσε ν' αγνοή το κοινό αγαθό, αλλά για να κάμω, με την ανάμνηση της αιτίας της σωτηρίας μου, καλύτερη την ψυχή, σε όσους βέβαια είναι τούτο δυνατόν, αφού θυμηθώ και τη δική μου σωτηρία.

Γιατί γι' αυτόν ακριβώς το λόγο μου φαίνεται ότι όλοι ύμνησαν την Παναγία και δεν υπάρχει κανείς που να μην έκαμε αυτόν τον αγώνα, επιτυγχάνοντας βέβαια άλλος λιγώτερο και άλλος περισσότερο το σκοπό του.

Γιατί είναι πολυύμνητη η Παρθένος όχι μόνο αφότου γεννήθηκε, αλλά και πριν ακόμη χαρισθή στους ανθρώπους.

2. Γιατί βέβαια και οι προφῆτες και οι οραματισμοί και οι προφητείες τους τη μακαρία Παρθένο υμνούσαν. Κι αν υπήρχε κάτι πραγματικά σεβαστό, όπως η Σκηνή και η Κιβωτός και τα ιερά στρατόπεδα του Μωσή κι όλα εκείνα για τα οποία υπερηφανεύονταν οι Εβραίοι, πέρα από την ονομασία τους το θαύμα της Παρθένου συμβόλιζαν.

Γιατί όλα αυτά όχι μόνο ήσαν σεβαστά, αλλά και δημιουργήθηκαν από την αρχή ακριβώς για να την προεικονίσουν και να την προαναγγείλουν στους ανθρώπους. Αλλά τι λέγω; Αφού τα εγκώμια που ψάλθηκαν στους ανθρώπους, είτε σε έπαινο γενικά του ανθρωπίνου γένους είτε για ιδιαίτερα αγαθά, πρέπει να αποδοθούν όλα στην Παρθένο.

Γιατί δεν υπάρχει κι ούτε είναι δυνατό να υπάρξει μικρό ή μεγάλο αγαθό άξιο να τιμήσει το ανθρώπινο γένος, που να μην το έφερε στον κόσμο η καινή μητέρα και ο καινός τόκος της. Κι όχι μόνο όταν φανερώθηκε, αλλά από πολύ πιο πριν, με μόνο το γεγονός ότι επρόκειτο να φανερωθή.

Γιατί, αν όλα τα κάνουμε για να αποκτήσουμε το Θεό, αν αυτή είναι η κατάληξη όλων των αγαθών, η οποία όμως δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθή από τους ανθρώπους χωρίς τις δωρεές της Παρθένου, πώς δεν αναφέρονται τα πάντα σ' αυτήν;

Αυτή λοιπόν είναι η αιτία να επαινείται οτιδήποτε επαινετό υπάρχει στους ανθρώπους.

Αλλά η αιτία πάλι όλων των αγαθών που έχουμε είναι η ένωση με το Θεό.

Κι αυτή όμως η ένωση στην Παρθένο οφείλεται.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η πολυύμνητη πρέπει να θεωρήται η αιτία όλης της ωραιότητας και της μεγαλοπρέπειας και κάθε άλλου πράγματος που είναι άξιο να υμνείται μέσα στο ανθρώπινο γένος.

Και γι' αυτό όλα τα εγκώμια προς αυτή πρέπει να αναφέρονται μόνο.

Αλλά και για το γεγονός ότι υπάρχουμε κι είμαστε άνθρωποι, τη μακαρία Παρθένο πρέπει να θεωρούμε αιτία.

Ακόμη περισσότερο: όπως για χάρη του καρπού υπάρχει το δένδρο, έτσι για χάρη της Παρθένου δόθηκε και η αρμονία και η ίδια η ύπαρξη σ' όλη την κτίση, και στον ουρανό και στη γη και στον ήλιο και σε καθετί που υπάρχει.

Αν λοιπόν για τον καρπό επαινούμε το δένδρο, αν τον καρπό επιδοκιμάζει όποιος χαίρεται για το δένδρο, ποιος δεν γνωρίζει ότι όλη η ιερή μεγαλοπρέπεια της κτίσεως και η χάρη και η ωραιότης, «καθετί που είναι αγαθό και άξιο επαίνου», σύμφωνα με το ρητό του Παύλου, πρέπει ν' αποδοθή αποκλειστικά και μόνο στην Παρθένο;

Ωστε μπορούμε να πούμε πως η κρίση που διατύπωσε ο Θεός λέγοντας ότι τα δημιουργήματά Του είναι καλά και «καλά λίαν», αποτελούσε εγκώμιο της Παρθένου.

Συνέχεια εδώ: <http://www.pemptousia.gr/?p=319159>

Από το βιβλίο [Αγίου] Νικολάου Καβάσιλα, «Η Θεομήτωρ», των εκδόσεων της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος. Κείμενο, μετάφραση, εισαγωγή, σχόλια Παναγιώτης Νέλλας.

<https://bit.ly/3C1T5NT>